

gielny pod budowę wspomnianego pomnika, a dr. Wyszowski odczytał akt erekcyjny, który wraz z „Przełudem Pomorskim“, „Gazetą Chelmską“, „Orędownikiem Łowatowym“, „Słowem Pomorskim“ i „Dziennikiem Bydgoskim“ złożył do puszeki, którą załutował p. Liedkowski, a wmurował w fundament p. Dronowicz Pierwszą cegłę imieniem miasta Chelmy wmurował p. dr. Wyszowski, druga imieniem powiatu toruńskiego p. starosta dr. Bogocz, trzecią imieniem księcia ks. prof. Baniecki. Cała ta uroczystość, podczas której wznoszono okrzyki na cześć wolności i od-piewano Rotę, pozostanie wieczną pamiątką dla współczesnych obywateli m. Chelmy.

Potem ruszył pochód przez miasto. Przy wejściu na dziedziniec rzeźni miejskiej odbyła się defilada przed władzami wojskowymi, państwowymi i miejskimi, poczem pochód został rozwiązany. Nie zapomniano w dniu tak uroczystym o ubogich. Sumptem miasta zostali oni ugoszczeni sutym obiadem.

Uroczysta akademja odbyła się po południu w lokalu Willi Nowej przy niezwykle licznych współudziałach publiczności. Stosownie do programu, chór mieszany Szkoły Wydziałowej odśpiewanem pieśni „Złamane berła“ dokonał otwarcia akademji. Program był bardzo bogaty. Całość wypadła imponująco. Podkreślić należy piękne przemówienie prof. p. Ziarno, występy chóru „Echo“ oraz deklamacje, śpiewy i występy muzyczne. Z powodu braku miejsca nie możemy całego programu omówić. Jednak zaznaczyć nam wypada, że cały program wykonano sprawnie i dokładnie, co bardzo dobrze mówi o samych organizatorach. Wieczorem zabawa taneczna dopełniła wykonanie całości programu.

Obchód 10. rocznicy w Lecznicy Pow. I chorzy, znajdujący się w Lecznicy Powiatowej obchodzili uroczystość 10 letni jubileusz naszego państwa. O godz. 8 rano ks. prof. Baniecki odprawił w obecności ks. prałata Szydka Mszę św., podczas której wszyscy chorzy przystąpili do Stołu Pańskiego, zaś chór siostrz Wincentek wykonał piękne pieśni kościelne.

Po nabożeństwie odbyło się wspólne śniadanie chorych w udekorowanej sali, gdzie kierownik, p. dr. Przewoski, wygłosił pełne głębokiego patriotyzmu przemówienie, poczem siostra Przełożona obdarzyła każdego chorego odpowiednim podarkiem.

Następnie w miłym nastroju wysłuchano deklamacji i przemówienia ks. prof. Banieckiego.

W godzinach popołudniowych odwiedził chorych starosta toruński p. dr. Bogocz, któremu towarzyszył p. dr. Przewoski. Tak p. starostę, dr. Bogocz, jak i dr. Przewoskiego, chorzy przyjęli gromkimi okrzykami: „Niech żyją!“ Pan starosta dr. Bogocz przemówił następnie w słowach serdecznych do chorych, wskazując na to, że każdy obywatel, zdrowy czy chory, powinien pracować dla dobra naszej Ojczyzny.

Chorzy Lecznicy Powiatowej za naszem pośrednictwem składają serdeczne podziękowanie za uświetnienie 10. rocznicy niepodległości Polski — p. staroście dr. Bogoczowi, p. dr. Przewoskiemu, ks. prof. Banieckiemu, siostrze Przełożonej i wszystkim siostrzom za pieczołowitą opiekę staropolskiem „Bóg zapłać.“

I tak oto przeminął ten wiekopomny dzień dla nas Polaków, w którym na gruncie naszym zgodnie jak bracia razem czciliśmy to święto 10-letniej niepodległości naszej Ojczyzny. Wszyscy bowiem czujemy to, że Polsce potrzeba obywateli takich, którzy odrzucają na bok wszelkie różnice polityczne i stanowe i wezmą się zgodnie za ręce, aby wspólnym i wytrwałym wysiłkiem utrwalić byt naszego państwa tu na rubieżach zachodnich.

Dla pracy państwowo-twórczej cześć!

Niemcom grozi strajk miliona robotników.

Przemysł niemiecki znajduje się w przededniu poważnego wstrząśnienia, które niewątpliwie wywrze olbrzymi wpływ na dalszy rozwój w sytuacji gospodarczej Niemiec.

Przed sądem pracy w Duisburgu rozpoczął się proces, który ma orzec, czy przemysłowcy metalowi w Zagłębiu Ruhry mieli prawo zastosować lokaut, który dotknął 250 tysięcy robotników. W razie uznania przez sąd, że przemysłowcy postąpili zgodnie z prawem, wszystkie związki zawodowe przemysłowców metalowego i włókienniczego odpowiedzą strajkiem, który obejmie około miliona robotników.

Telegramy.

Nowe polskie placówki dyplomatyczne.

Prasa warszawska donosi, że M. S. Z. uruchomi z nowym rokiem budżetowym 1929/30 poselstwo w Lizbonie w Portugalji, konsulat generalny w stolicy Irlandji Dublinie, agencją konsularną we Władystoku oraz konsulat honorowy, etatyzowany w Luksemburgu. Ponadto przekształcony będzie na placówkę etatową konsulat honorowy w Brukseli.

W jedności siła.

Złączenie dwóch organizacji zawodowych kolejarzy.

W niedzielę, dnia 11 bm. odbyło się w Warszawie uroczyste podpisanie aktu złączenia organizacji zawodowych, a mianowicie: Polskiego Związku Kolejowców ze Związkiem Kolejarzy Zjednoczenia Zawodowego Polskiego.

W ten sposób powstała w dziesiątą rocznicę odzyskania Niepodległości, nowa bezpartyjna kolejowa organizacja zawodowa pod nazwą: „Zjednoczenie Kolejowców Polskich“.

Polsko-sowiecka konferencja o komunikację towarową.

Dnia 14 b. m. w Stolpcach rozpoczęła się konferencja polsko-sowiecka w sprawie komunikacji towarowej bez przesłanki pomiędzy Rosją sowiecką i Polską.

Wzrost bezrobocia w Niemczech.

Według statystyki głównego urzędu ubezpieczeń na wypadek bezrobocia, liczba bezrobotnych pobierających zasiłek wzrosła w Niemczech w drugiej połowie października z 593.600 na 671.000 osób.

Nowy skład rządu francuskiego.

Ostateczny skład rządu francuskiego został już ustalony i przedstawia się jak następuje, premier Poincare, finanse Cheron, sprawiedliwość Barthou, sprawy zagraniczne Briand, sprawy wewnętrzne Gardou, wojna Painleve, marynarka Leugayes, handel Bonnefous, praca Loucheur, roboty publiczne Fordeot, oświata Marraud, lotnictwo Laurent-Eynac, pensje Anterion, kolonje Maginot, rolnictwo Hennessy.

Tragedja na Atlan'ysu.

Parowiec Vestris, który wyjechał z Nowego Yorku do Europy, z powodu silnego uszkodzenia zaczął tonąć. Na pokładzie znajdowało się 140 pasażerów i 210 osób załogi. Zaalarmowane okręty przybyły na pomoc, jednak na miejscu katastrofy nie znalazły żadnego śladu. Część pasażerów i załogi ratowała się na łodziach ratunkowych. Poszukiwania za zaginionymi trwają nadal.

Trąba powietrzna w Argentynie.

Według doniesień z Buenos Aires, okolica Villa Maria w prowincji Cordoba, nawiedzona została olbrzymią trąbą powietrzną, której ofiarą padło 46 osób zabitych i 150 rannych. Szkody materialne są bardzo duże.

Wybuchy Etny skończyły się.

Pisma włoskie donoszą, że wulkan Etna przestał już całkowicie działać. Skutkiem wybuchu lawy, straty wynoszą około 160 milionów lirów.

Samolot na szynach.

W Niemczech pojawił się ostatnio nowy projekt użycia śmigła samolotowej dla popędu kolei wiszącej. Projekt ten dla połączenia Kolonii z Berlinem różni się o tyle od dotychczasowych projektów kolei wiszących, że napęd wozów nie odbywa się jak przy kolejce Elberfeld-Barmen wyłącznie za pomocą koła toczonego się po szynie, tylko za pomocą śmigła samolotowej. Będzie to zatem kombinacja kolei wiszącej i samolotu. Podobno da się osiągnąć w ten sposób prędkość 300 km. na godzinę. A ponieważ odległość Kolonia — Berlin wynosi zaledwie 500 km., przeto dałaby się ona przebyć w czasie dwugodzinnym.

Wnuk Adama Mickiewicza skarży skarb państwa.

Doktor Ludwik Górecki, rodzony wnuk wieszczki Adama Mickiewicza, zmuszony był w tych dniach wytoczyć powództwo przeciw skarbowi państwa o zwrot majątku Dusienięta, skonfiskowanego przez władze rosyjskie w r. 1831 jego dziadkowi, pułkownikowi Góreckiemu, który jako żołnierz Napoleoński wraz z księciem Józefem Poniatowskim odbył pochód na Moskwę, a następnie przyjmował udział we wszystkich bitwach pod Warszawą w roku 1831.

Zgon zasłużonego dziennikarza.

W dniu 12 bm. zmarł nagle, na udar serca redaktor „Echa Bior w Tucholskich“ w Czernsku, Dionizy Kowalski w wieku lat 58.

Z śp. Dionizym Kowalskim schodzi do grobu jeden z najstarszych przedstawicieli szkoły dziennikarskiej byłego zaboru pruskiego, która wzięła sobie za zadanie wykuwanie Polski „od podstaw“ niosąc słowo polskie i myśl polską w najszersze mas. pogrążonego w letargu społeczeństwa polskiego. Bastjonem tej pracy odrodzicielskiej był wówczas Poznań, stąd też wychodziło wielu szermierzy idei polskiej niosąc następnie zarzewie wielkiej sprawy do wszystkich zakątków Wielkopolski, Pomorza, Śląska, Warmji, Mazur do Westfalji i hen do Ameryki wszędzie tam, gdzie lud polski zakładał swoje ogniska domowe. Do takich tułaczy należał i śp. Kowalski.

Cześć Jego pamięci!

KRONIKA

Chelmska, dnia 10 listopada 1928 roku.

DYŻUR NOCNY APTEK.

Od dnia 17 — 24 b. m. dyżur nocny ma „Apteka pod Orlem“ p. Wolskiego przy Rynku,

Do Czytelników!

Zwracamy się z gorącą prośbą do wszystkich naszych Czytelników o jak-kawę donoszenie Redakcji „Przełudu Pomorskiego“ ciekawych wydarzeń lokalnych, abyśmy mogli na łamach naszych omawiać najaktualniejsze dziedziny życia codziennego i państwowego.

Każdemu naszemu Czytelnikowi udzielać będziemy porady prywatnej i prawnej bezpłatnie i bezinteresownie. Prosimy o współpracę z nami dla dobra wszystkich sfer naszego społeczeństwa i państwa. Redakcja.

— **Osobiste.** Syn obywatela chelmskiego p. Roman Szauer został mianowany podporucznikiem.

— **Odnaczenie.** Z okazji dziesięcioletniej rocznicy niepodległości Polski został odznaczony krzyżem oficerskim orderu Odrodzenia Polski ks. prob. Leon Pellowski w Dźwierznie.

— **Srebrne gody małżeńskiego pożycia.** obchodzić będą w dniu 22 bm. drótnik kolejowy p. Stanisław Kik ze swą małżonką Konstancją ze Szwareców. Jubilatom życzymy wszelkiej pomysłowości i dobrego zdrowia na dalsze lata.

— **Srebrne gody małżeńskie** obchodził dn. 8. bm. posterunkowy P.P. Józef Leśniewski wraz ze swą żoną Martą z Piaskowskich. Jubilaci mieli już dni smutku i radości, jednak nie opuszczają nadzieję, że Pan Bóg pozwoli im doczekać złotych godów, co mi im również z całego serca życzymy.

— **Srebrne gody małżeńskie** obchodził 10 bm. komendant posterunku P. P., starszy przodownik p. Andrzej Orlikowski wraz ze swą małżonką Franciszką z Raflewskich. Jubilatami z tej okazji załączamy spóźnione, ale serdeczne życzenia „Ad multos annos“.

— **Uwaga myśliwi!** W listopadzie wolno polować: na rogacze, zające, borsuki, wiewiórki, głuszce, cietrzewie, jarząbki, pardwy i bazanty (tylko koguty) na kuropatwy, słomki, bałajony, dzikie kaczkę, łabędzie, gęsi, gołębce, drozdy i kwiczoły, oraz na drapieżnych, jak wilki, lisy, wydry, kuny leśne i domowe, techorze, gronostaje, łasice, króliki, jastrzębie — gołębkiarze, krogulce, sroki i wrony oraz na dziki.

— **Błyskawiczny człowiek** o to nowy nadzwyczaj interesujący dramat przedstawiający niezwykle przeżycia wywiadowcy w walce ze zorganizowaną bandą złodziei, który będzie wyświetlany na srebnym ekranie kina **Apollo**. W roli gł. występuje sławny atleta i cyrkowiec włoski Saeta. W przygotowaniu jest potężny film wie-deński kreacji polskiego VALENTINA p. t. **Cesarski strzelec** produkcji 1928—29 r.

STRZECHA RODZINNA

Bezpłatny dodatek niedzielny do „Przeglądu Pomorskiego“

Nr. 2

Niedziela, dnia 18 listopada 1928

Rok 1

Na niedzielę 25 po świętkach.

Lekcja

listu ś. Pawła do Tesaloniczan rozdz. 1
wiersz 2 — 10.

Laska wam i pokój. Dziękujemy Bogu zaw-
sze za was wszystkich, wspominając was w mod-
litwach naszych bez przestanku, pamiętając na
dzieło wiary waszej, i pracę i miłość, i cierpliwość
nadziei Pana naszego Jezusa Chrystusa, przed
Bogiem i Ojcem waszym, wiedząc, bracia, umilo-
wani od Boga o wybraniu waszym, iż Ewangelja
nasza nie była do was tylko w mowie, ale i w mo-
cy, i w Duchu świętym, i w zupełności wielkiej,
jako wiecie, jakimi byliśmy między wami dla was.
A wy staliście się naśladowcami naszymi i Pań-
skimi, przyjąwszy słowo w wielkiem uciśnieniu
z weselem Ducha Świętego, tak iżście się stali
wzorem wszystkim wierzącym w Macedonji i w Achai.

Albowiem przez was rozślawiona jest mowa
Pańska, nie tylko w Macedonji i w Achai, ale na
wszelkiem miejscu wiara wasza, która jest ku
Bogu, rozeszła się, tak iż nam nie trzeba nie
mówić. Bo sami o nas opowiadają, jakie wejście
do was mieliśmy, i jak nawróciliście się do Boga
od bałwanów, abyście służyli Bogu żywemu i praw-
dziwemu, i oczekiwali Syna jego z niebios (któ-
rego wzbudził z martwych) Jezusa, który nas
wyrwał od gniewu przyszłego.

Ewangelja

u św. Mateusza rozdz. XIII, wiersz 31-35

Inne podobieństwo powiedział ludowi Jezus,
mówiąc: Podobne jest Królestwo niebieskie ziarnu
gorczycznemu, które wzięwszy człowiek wsiał na
roli swojej. Które najmniejsze jest ze wszego
nasienia ale kiedy urosnie, większe jest od wszech
jarzyn i stawa się drzewem, tak iż przychodzą
ptacy niebiescy i mieszkają na gałązkach jego.
Inne podobieństwo opowiedział im: Podobne jest
Królestwo niebieskie kwasowi, który wzięwszy
niewiasta zakryła we trzy miary mąki, aż wszyst-
ka skwaśniała. To wszystko mówił Jezus w po-
dobieństwach do rzeczy, a krom podobieństwa nie

mówił im, aby się wypełniło to, co jest rzeczone
przez proroka mówiącego: Otworzę usta moje w
przepowiedniach, będę wypowiadał skryte rzeczy
od założenia śmiata.

Młodzieży niezorganizowanej ku rozwadze!

*Bo nie dość w zakresie ciasnym,
Myśląc o przytułku własnym,
Powinniśmy stanu służyć,
Ale z udzielonych z nieba
Wszystkich zdolności potrzeba
Dla dobra współbraci użyć.*

Karpiński.

Naród polski i państwo liczą przeszło 3.000.000
młodzieży pozaszkolnej. Ma ona budować Polskę
nową, bezmiarem ofiar okupioną, ma się stać pod-
waliną i fundamentem gmachu ojczyznowego. Od jej
wychowania zależy przyszłość narodu.

Dotychczas kroczy ona różnemi drogami, sta-
jąc się łupem demagogicznych organizacyj, idąc
niejednokrotnie na lep apostołów antynarodowych,
antykatolickich i antypaństwowych haseł.

Część z niej i to poważna, jąwszy się pracy
od podstaw, dzielnie i zwycięsko ujęła w swe
szparkie dionie sztandar odrodzenia społeczności
polskiej wyrwawszy na nim ognistemi zgłoskami
„Bóg i Ojczyzna“.

I dziś jak Polska długa i szeroka płynie mo-
dlitwa błagalna o szczęśliwą przyszłość najjaśniej-
szej Rzeczypospolitej, rozbrzmiewa jeden olbrzymi
i przepotężny zew pracy wytrwałej, pracy zdwo-
jonej i solidarnej.

Jednością buduje się rzeczy wiekopomne.
Zgoda i solidarność, oto dwa czynniki, utrwalające
wszelkie poczynania.

Młodzieńcze-Polaku! Stałeś dotychczas na
uboczu, nie brałeś czynnego udziału w życiu tej
potężnej rodziny, nie korzystałeś z jej dobrodziejstw,
a przede wszystkim nie spełniłeś obowiązku, jaki
wklada na ciebie naród i państwo.

Pomnij na słowa Krasieńskiego:

„I ujrzałem jakoby w cudownem widzeniu
obraz zmieniający się, jak długie życie, a znikomy,
jako dzień jeden, co się pocznie rankiem, a pręd-
ko pod koniec wieczoru zaleci“.

Przeczytaj „Przyjaciela Młodzieży“ pilnie i z
uwagą, zaciągnij się w szeregi szermierzy, i bojo-
wników idei państwowej i katolickiej — stań się
członkiem S. M. P., w którym jest miejsce do
pracy na szerokiej niwie społecznej dla każdego
katolika i Polaka.

Rola starszego społeczeństwa w Stowarzyszeniach Młodzieży Polskiej.

W kołach sympatyków organizacji Stowarzyszeń Młodzieży VIII. sprawozdanie Zjednoczenia Młodzieży Polskiej za rok 1926 wywołało wielką satysfakcję. Natomiast u osób zapoznających się dopiero z najsilniejszą organizacją młodzieży w kraju sprawozdanie to spowodowało zdziwienie lub niedowierzanie.

Statystyka przedstawia: 23 związki, 2681 stowarzyszeń i 105.161 członków z r. 1926 skupiało Zjednoczenie Młodzieży Polskiej, ogólnokrajowa centrala z siedzibą w Poznaniu. Obecny stan pracy przerósł już dane statystyczne za rok ubiegły. Już 27 związków należy do Zjednoczenia.

Po ukazaniu się sprawozdania Zjednoczenia za rok 1926 jednostki znane z pracy społecznej zapytywały z niedowierzaniem: Jakto, my stare społeczeństwo w wirze pracy zawodowej, obok zainteresowań politycznych znaleźliśmy się w splocie ogniw najżywoźniejszej w Polsce organizacji młodzieży? Kto, gdzie, kiedy nawoływał nas do pracy? Na czyj apel stawiliśmy do skromnej z pozoru i ukrytej roboty? Mówi nam centrala Stowarzyszeń Młodzieży w sprawozdaniu swoim, że stawiliśmy się w liczbie blisko 13 tysięcy u stowarzyszeniowych warsztatów pracy oświatowo-wychowawczych.

Najcenniejszą oraz najbardziej ożywną była działalność członków patronatu. Wraz z dorywczo współpracującymi prelegentami członkowie patronatu wygłosili 18.207 wykładów, objęli kierownictwo 611 kursów, kółek: 387 oświatowych, 274 religijnych, 883 śpiewackich, 437 wychowania fizycznego, 112 abstynenckich, 77 zawodowych, 167 robót ręcznych, 70 muzycznych. Członkowie patronatu czuwali nad doбором książek do bibliotek, nad repertuarem, starali się o przeprowadzenie obowiązkowego abonamentu organów organizacyjnych („Młodej Polki“ dla młodzieży żeńskiej, „Przyjaciela Młodzieży“ dla męskiej), o rozkrzewianie „Okólników“ związkowych, „Kierownika Stowarzyszeń Młodzieży“ dla zarządów, brali udział w zebraniach plenarnych, posiedzeniach zarządu, zgodnie z przepisami ustawy (regulaminy), czuwali nad działalnością młodzieży, nie podważając samorządu Stowarzyszeń i nie podcinając inicjatywy młodych do samokształcenia i samowychowywania się.

W Kołach Przyjaciół Młodzieży osoby wpływowe znalazły sposobność do moralnego i materialnego popierania Stowarzyszeń.

Członkowie wspierający ograniczyli pomoc do stałych składek i nadzwyczajnych datków pieniężnych.

Rola przedstawicieli starszego społeczeństwa w organizacji Stowarzyszeń Młodzieży Polskiej z biegiem lat jest coraz ważniejsza. Duchowieństwo, ziemiaństwo, nauczycielstwo, rodzice i pracodawcy do społecznych obowiązków swoich coraz częściej zaczynają zaliczać współpracę ze Stowarzyszeniami. Po zapoznaniu się z ustawą, która działalności Stowarzyszeń określa bardzo szerokie granice, każda inteligentna jednostka nie tylko znajduje pole pracy i zasług, ale nie oddalając się zbyt od swej zawodowej pracy, coś ze swej specjalności i zamiłowań udziela młodzieży, rekrutującej się z najszerzych warstw.

Zadania starszych w Stowarzyszeniach streszczają się w tych kilku słowach: popierać i pomagać moralnie i materialnie Stowarzyszenia. Zarówno odnosi się to do członków patronatu, członków Kół Przyjaciół Młodzieży i członków wspierających, a poniekąd także członków honorowych. Tych ostatnich dlatego, ponieważ konta zasług za życia nie należy nigdy zamykać. Ponadto zadaniem członków patronatu jest współorganizować młodzież, wychowywać ją i oświecać. Celem stowarzyszenia jest oświata i wychowanie młodzieży w duchu katolickim i narodowym.

Rola przedstawicieli starszego społeczeństwa nie kończy się na pracach już wymienionych. Tej samej, a może jeszcze większej wagi, co moralne i materialne popieranie Stowarzyszeń, jest realizacja ideałów katolickich i narodowych, doskonały przykład, żywy wzór prawego współżycia z bliźniemi, przesyconego duchem sprawiedliwości, miłości i ofiary. Niech młodzież daremno w otoczeniu swem nie poszukuje ucieleśnionego ideału wiernych wyznawców Chrystusa, ofiarnych, do czynu skorych obywateli kraju. Przykład wielkich przymiotów, zalet i cnót, przykład nieugiętej woli pociąga młodzież. Przykładów tych nie znajduje ona w współczesnej literaturze, w produkcji kina i teatru, niech znajdzie więc żywe wzory na terenie istotnie etycznej, wielkiej, ogólnopolskiej organizacji Stowarzyszeń Młodzieży Polskiej!

Dzisiaj w Polsce wszyscy przysięgają niemal, że kochają młodzież (każdy po swojemu), lecz jest to jeno — jak mówi lutnista beskidzki, Emil Zagadłowicz — miłość bezczynna a więc niemal złowroga.

„Nie w słowach, jeno w czynach miłość wzrastać winna — Gorszą od bezmiłości miłość bezczynna“.

Jakim powinien być patriota?

Żyjemy w czasach, kiedy rej wodzą różne „międzynarodówki“, a różnego typu obywatele „międzynarodowi“ wywołują ostre ataki na światło i przyrodzone uczucie miłości Ojczyzny. **Otóż Polak nigdy nie pogodzi się z tym, aby Międzynarodowość zapanowała u niego nad Polskością.** W tej tak dziś aktualnej sprawie zabrał swego czasu głos światły kapłan biskup gdański ks. O'Rourke. Potomek królewskiego rodu szkockiego dobrze rozumie, co to jest miłość Ojczyzny, a opinia Watykanu w tej sprawie powinna być dla wszystkich Polaków m'arodajna. Precz bowiem z ogłupiającym szowinizmem nacjonalistycznym, który, jak np. w Niemczech jest dla nas Polaków, bardzo niebezpieczny w swojej rasowej nienawiści Germanów do Słowian. Ale posłuchajmy co głosi list pasterski.

Człowiek nie powinien nigdy zapominać, że jest on nie tylko obywatelem swego narodu, ale też jednocześnie członkiem całej ludzkości, owej wielkiej rodziny narodów, że obok jego własnego narodu żyją i inne narody, z których każdy również posiada swoją własną narodowość i także ma prawo tę swoją narodową odrębność kochać i strzec. Już sam zdrowy rozsądek na to wskazuje. Ale wiara nadprzyrodzona mówi nam więcej mianowicie uczy nas, że wszyscy ludzie są dziećmi Boga, że za nich wszystkich płynęła krew Chrystusowa i że w jedynym powszechnym kościele Chrystusowym nie masz różności żyda i greczyzna: bo tenże Pan wszystkich... (Rzym 10 12).

Jeżeli zaś jakikolwiek naród zapomina o tem Boskiem przykazaniu i powyższych prawdach, jeżeli w zaślepieniu pychy i samolubstwa zaczyna samego siebie ubóstwiać, a inne naroby uważa tylko jako środek dla własnych celów, wtedy zdrowe przywiązanie do własnego narodu zamienia się w niesprawiedliwy i bezbożny nacjonalizm. Tę myśl przepięknie wyraża Ojciec św. Pius XI, w swej pierwszej encyklice „Urbi arcano Dei“ z 23 grudnia 1922 r. **„Miłość do swego własnego narodu i ojczyzny“,** pisze Ojciec Święty, **„która o ile jest kierowana przez przykazania wiary chrześcijańskiej sama przez się zawiera wiele pobudek do cnót i czynów bohaterskich, jednakże staje się nasieniem wielu niesprawiedliwości i niegodziwości, gdy wychodząc poza dozwolone granice wyraża się w nieokiełzany nacjonalizm.** Ci, którzy dają się nim powodować, zapominają zaprawdę nie tylko o tem, że wszystkie narody jako części jednej rodziny — całej ludzkości, są **związane między sobą braterskimi węzłami i że także inne narody mają prawo żyć i dążyć do dobrobytu i szczęścia,** ale zapominają i o tem, że jest nieuczciwie i nierozsądnie odłączać pożytek od sprawiedliwości. **Albowiem sprawiedliwość podnosi narody, grzech zaś czyni ludy nieszczęśliwymi“.** (Pror. 14, 34).

„Nacjonalizm więc, t. j. bałwochwalcze ubóstwianie własnego narodu i wynikające z innego

pogazanie innemi narodami, jest głównym powodem zaćmienia chrześcijańskiego sumienia narodowego. Matką nacjonalizmu jest samolubna pycha, to źródło grzechów przeciw miłości i sprawiedliwości. Pod wpływem nacjonalizmu może nawet naród o szlachetnych tradycjach ułożyć sobie dla postępowania swojego programu pełny samolubstwa i niesprawiedliwości względem innych narodów. Ustanawia on sobie jakoby odrębne prawa niezgodne z wiecznymi prawami; głosi pięknie brzmiące hasła, które w gruncie rzeczy służą do tego, by omamiać sumienia ludzkie“.

Szlachetne te, pełne prawdziwego chrześcijaństwa słowa, oby znalazły posłuch w Gdańsku.

Oby znalazły echo i u nas.

Czy ty pamiętasz?

Czy ty pamiętasz, jak szumiały drzewa,
swe długie cienie rzucając na cmentarz?
Z niebios słoneczna lała się ulewa,
a myśmy smutni byli... czy pamiętasz?

Dzień był upalny i cichy... Mogiły drzemały
w słońcu... Drzewa, niczem dziady
szeptami tłumów pacierze mówiły, kładąc
swe cienie na twej twarzy bladej.

Z kwiatów ku niebu szła słodycz gorąca,
z nieba spływały uśmiechy słoneczne,
a ty szeptałaś złęknioma i drżąca:

— Panie, daj martwym odpocznienie wieczne! —

I z nieba ku nam aniołowie biali
w słonecznych blaskach zstąpili na cmentarz
i nie umarłym, lecz nam żywym dali
spokój umarłych ludzi... Czy pamiętasz?

Edward Słoński.

ROZMAITOŚCI

Co o Polsce wiedzieć należy.

Obszar Polski wynosi według ostatnich obliczeń 388,279 kilometrów kwadratowych.

W 1925 roku zamieszkiwało 29 milionów ludzi.

Pod względem wyznaniowym jesteśmy państwem niejednolitem, procentowo bowiem jest w Polsce:

katolików — 64%,
greko-katol. — 11%,
prawosławnych — 10%,
żydów — 10.5%,
ewangelików — 4%.

W Warszawie na 940,000 mieszkańców przypada 33 proc. żydów.

żywy pomnik odrodzenia nad morzem.

Jako żywy pomnik Odrodzenia Polski — Macierz Szkolna postanowiła wznieść Domy Polskie i Ochronki w Gdańsku i nad polskim morzem,—

gdzie lud kaszubski mógłby swobodnie zbierać się już od zarania młodości poczynawszy i tu przygotować i hartować swą duszę do walki codziennego życia o wiarę i język ojczysty.

Odezwa kończy się słowami:

„Stwórzmy tu nad morzem żywe pomniki które chlubnie świadczyć będą o nas — przed historją i potomnością o należytem zrozumieniu przez nas potrzeb Państwa.

Mamy niezłomną nadzieję, że apel nasz nie przebrzmi bez echa i że każdy, biedny czy bogaty, przyczyni się choćby najdrobniejszym datkiem do ufundowania „Żywego pomnika Odrodzenia Polski w Gdańsku“.

Zarząd Macierzy Szkolnej
w Gdańsku.

Wszelkie datki na ten cel przyjmuje nasza Administracja, jak również można je składać na P. K. O. konto nr. 170.040.

XI. przykazań dla kinemanów.

1. Przychodź po rozpoczęciu przedstawienia; należy to do dobrego tonu i jest doskonałym sposobem rozniewiania innych widzów.

2. Nie zdejmuj nigdy palta zbyt szybko, gdyż mogłoby ci to zaszkodzić. Pokaż raczej, że posiadasz szerokie ramiona.

3. Siadaj zawsze tak, abyś przyciął krzesłem palto swego sąsiada. Specjalnie nadają się do tego futra.

4. Nie pożywaj arcydzieł sztuki o pustym żołądku. Odżywiaj się spokojnie pomarańczami lub cukierkami w szeleszczących papierkach, rzucaj pestki i skórki pod nogi sąsiadów.

5. Wyciągnij śmiało nogi pod krzesło widza, siedzącego przed tobą. Ostrożnie z damami.

6. Oprzyj się o ładną panienkę, siedzącą obok tembardziej jeśli jej nie znasz.

7. Nie bądź fałszywie skromny; pokaż śmiało, że jesteś znawcą klasycznych oper i pogwizduj zeicha melodję, graną przez orkiestrę.

8. Zbliź głowę do głowy twego sąsiada, gdyż wtedy widz, siedzący za tobą może lepiej widzieć. Rytmiczne kiwanie głową nie jest do po pogardzenia.

9. Bądź miłośnierny. Jeżeli obok ciebie siedzi jakiś krótkowidz, czytaj mu wolno i wyraźnie napisy. Jeżeli nie dosłyszysz, czyn to podniesionym głosem.

10. Ubierz się przed końcem przedstawienia (Stosuj się to również i do twojej towarzyszki).

11. Wyjdź z kina na chwilę przed skończeniem obrazu, najlepiej w kulminacyjnym punkcie.

WESOŁY KĄCIK

W sądzie.

Sędzia: — Czy oskarżony przyznaje się że skradł rewolwer?

Oskarżony: — Tak, panie sędzio, ale tylko w tej myśli, aby się pozbawić życia.

Sędzia: — A dlaczego na drugi dzień oskarżony zastawił ten rewolwer w lombardzie?

Oskarżony: — Dlatego, że nie miałem pieniędzy na naboje.

Dobry dom.

—Przyszła synowa pani dobrodziejki, jak slyszalam, pochodzi z bardzo dobrego domu?

— Dom co prawda nie tęgi, ale jest tam jeszcze spory kawał niezabudowanego placu.

W składzie konfekcyjnym.

— Ile jest w tym kawalku metrów płótna?

— 5 i pół prosię panią.

— A mnie potrzeba akurat 6 metrów.

— Niech się pani nie boi — przerywa sprzedawca, ja te pięć i pół metrów płótna odmierzę tak, że będzie równo 6.

Dobre wyjście.

— Co mam czynić mecenasie? — pyta adwokata bankier żydek. — Ile razy wracam do domu, zastaje mego buchhaltera siedzącego z moją żoną na kanapie. Siedzą i szepczą coś ze sobą.

— Wyrzuć pan buchhaltera!

— Nie mogę! To bardzo dobry urzędnik.

— Rozstań się pan z żoną.

— Nie mogę. Kocham ją.

Nie mam dla pana wobec tego rady.

Po jakimś czasie przychodzi bankier ponownie

— No i cóż — pyta adwokat.

— Wszystko w porządku.

— Cóżes pan zrobił?

— Sprzedałem kanapę.

W koszarach.

— Kochasz ty ojczyznę?

— Naturalnie!

— A pójdziesz ty na wojnę?

— Jak ja pójde na wojnę, to kto będzie kochał za mnie ojczyznę?

Mądry wieśniak.

Pewien wieśniak dostarczał piekarzowi co tydzień 3 funty masła, ale po pewnym czasie zauważył piekarz, że masło nigdy nie ważyło trzech funtów — raz brakowało mniej, raz więcej. Zaskarżył więc wieśniaka o oszustwo.

— Czy macie wagę w domu? — pyta sędzia wieśniaka.

— Mam — odpowiada wieśniak.

— Macie też stemplowane ciężarki? — pyta dalej sędzia.

— Mam, ale niemi masła nie ważyłem.

— A czemuże ważyliście?

— Od czasu jak piekarz kupuje odemnie masło, kupuje też od niego chleb, a że zawsze biorę 3-funtowy, więc tym chlebem odważam masło.

Wieśniaka uwolniono.

Zgrzyty starego kawalera.

Nadmierna ilość rozwodów w dzisiejszych czasach jest istotnie objawem trudnym do zrozumienia, boć przecież przy tych krótkich a przejrzystych sukienkach każdy wie ostatecznie, co bierze.

Między żoną a Sejmem jest ta różnica, że żona gada bez przerwy a Sejm miewa ferje.

Kto się żeni po raz pierwszy, zasługuje na współczucie, kto robi to po raz wtóry, wart jest politowania, kto zaś kładzie głowę w jarzmo małżeńskie po raz trzeci, godzien jest pogardy.

Dzisiejsze małżeństwa mają dużo wspólnego z telefonem, bo i tu i tam bywają połączenia pomyłkowe.

BANK LUDOWY

Spółdzielnia z nieograniczoną odpowiedzialnością

Rynek 12. CHELMŹA Telefon 46.

Zastępstwo Banku Polskiego dla inkasowania weksli

Konto w P. K. O. Poznań 201.422.

KONTO W BANKACH:

Bank Związku Spółek Zarobkowych - Poznań, Bydgoszcz, Grudziądz, Toruń i Gdańsk.

Biuro otwarte codziennie od godziny
9-tej do 12-tej i od 3-ciej do 5-tej.
z wyjątkiem niedziel i świąt.

Przyjmowanie depozytów i wymiana walut
zagranicznych. - Dyskonto i inkaso weksli.
Załatwia wszelkie transakcje bankowe na
najdogodniejszych warunkach.

Baczność pp. Rolnicy!

Jako najkorzystniejsze źródło zakupu i sprzedaży
poleca się firma

„Zbożowice“

DOM ROLNICZO-HANDLOWY

właśc.: J. Kolenda i J. Radomski

Telefon 116.

Telegram: „ZBOŻOWIEC“.

Ziemiopłody, — Nasiona, — Mąka, — Pasza
Stuczne nawozy.

Maszyny i narzędzia rolnicze,
motory elektryczne i spalinowe
traktory, lokomobile, młockarnie

Reprezentacja Tartaków Pomorskich

Składnica drzewa budowlanego.

Artykuły opałowe i budowlane.

Ubezpieczalnia — Pośrednictwa.

Konta bankowe:

Bank Polski, oddział Toruń, Bank Ludowy, Chelmża.

Rok założ.
1895

BYDGOSZCZ

Gdańska 75a

mistrz malarski

Wykonuje wszelkie prace wewnętrzne
i zewnętrzne. — Własne rusztowanie.

Ceny umiarkowane.

Solidne wykonanie.

Hotel Pomorski

ul. Toruńska Chelmża Telefon 20

sale do posiedzeń i zabaw

Codziennie **KONCERT**

Znakomita warszawska kuchnia

Doborowe wina, piwa i wódki

O poparcie prosi właściciel

Stanisław Daleszyński

JAN GOŁĘBIEWSKI

Zakład zegarmistrzowski - magazyn jubilerski.

Założ. 1912 r. CHELMŹA - Rynek 14 Założ. 1912

POLECA

**ZEGARY STOJĄCE i SCIENNE,
BUDZIKI,**

**ZEGARKI KIESZONKOWE
i BRANZOLETKOWE**

najnowszych gatunkach i cenach.

Obrączki ślubne w wszelkich gatunkach i cenach

PODARKI OKOLICZNOŚCIOWE: z kryształu, srebra, mosiądzu i t. d.
Łyżki, noże, widelce i łyżeczki ze srebra alpaki czystej lub nakładanej
srebrem w rozmaitych fasonach i cenach.

WARSZTAT REPARACYJNY.

OBSŁUGA FACHOWA.

CENY NISKIE.

**KUPIJE STAŁE MONETY ZŁOTE i SREBRNE
po najwyższych cenach dziennych.**

Radjoaparaty

najnowszej konstrukcji
niskie ceny na dogodnych
warunkach spłaty poleca

inż. M. Brukarzewicz
Bydgoszcz

Toruńska 181 Telefon 14-50.

Wykonuje także instalacje elektryczne
siły i światła, telefonów i t. d.

St. Drajkowski
Fotograf

Chelmża,

ul. Padarewskiego 23.

Centralny Magazyn Mebli

WINCENTY GÓBECKI

Toruńska 15. — CHELMŹA — Toruńska 15.

ODDZIAŁ TRUMIEN, RYNEK 13

Poleca na dogodnych warunkach zapłaty:

**STOŁOWE POKOJE, GABINETY MĘSKIE, SYPIALNIE, KUCHNIE
i WSZELKIE INNE MEBLE W SKROMNEM i WYKWINTNEM WYKONANIU.**

WŁASNE WARSZTATY STOLARSKIE i TAPICERSKIE.

FUTRA

damskie i męskie, skórki,
spody, kołnierze i lisy
poleca

w wielkim wyborze

Futropol

Bydgoszcz, Stary Rynek 27.

(Pracownia kuśnierska na miejscu już
czynna. Telefon nr. 1957).

MIESZKANIE

3 lub dwu pokojowe z kuchnią
i wszelkimi wygodami poszukuję od zaraz.
Czynsz zapłacę według ugody gotówką.
Zgłoszenia pod „Gotówka“ do „Przeglądu
Pomorskiego“.

Płaszcz damskie
i męskie
w wielkim wyborze
POLOWERY — SWETRY — TRYKOTY
w różnych gatunkach
po znacznie niższych cenach
jako i towary galantaryjne poleca
BAZAR właśc. **LUDWIK KOTEWICZ** Toruńska 33.

**Warszawski
Magazyn Krawiecki**
Zjednoczonych Krojczych
Warszawskich
w **Chelmży, Rynek 5**
poleca się Szan. Publiczn. Chelmży
i okolicy na obecny

sezon jesienno-zimowy

Rozporządzając najlepszymi
siłami fachowymi, gwarantować możemy
za elegancki krój i wygodne
noszenie.

Zasadą naszego zakładu jest umiar-
kowana cena, doskonałe wykonanie
i punktualna dostawa.

Prosimy o zwiedzenie naszego
magazynu bez jakiegokolwiek zobowiązania.

Warszawski Magaz. Krawiecki
Zjednoczonych Krojczych
Warszawskich w Chelmży
WACŁAW GUTOWSKI

L. LEWANDOWSKI
Tel. 66. **CHELMŻA** Toruńska 20.
SKŁAD KOLONIALNY
i
DELIKATESÓW

Konto bankowe: Bank Ludowy — Chelmża

Teodor Muszytowski

Telefon 68. **CHELMŻA** Toruńska 1.

Narzędzia rolnicze

WSZELKIEGO RODZAJU.

SPRZĘTY KUCHENNE,

SZKŁO, PORCELANA,

ŻELAZO SZTABOWE

**Sądowe
Nakazy
zapłaty**

stale do nabycia
w

**Składzie papieru
Drukarni
Przemysłowej**
Rynek — Hallera.

„ROLNIK” w Chelmży

Spółdzielnia Rolniczo — Handlowa
z odpowiedzialnością ograniczoną

CHELMŻA Adres telegraficzny **POMORZE**
Telefon 43 i 61. **ROLNIK — CHELMŻA** Telefon 43 i 61.

ZAKUP i SPRZEDAŻ

WSZELKICH

ZIEMIOPLÓDÓW

artykułów pastewnych

NASION, WĘLNY, WĘGLA.

Najkorzystniejsze źródło zakupu wszelkich nawozów sztucznych
przy dogodnych warunkach płatności.

WSZĘDZIE DO NABYCIA!

Znawcy dają pierwszeństwo

Pianinom Jähnego

nagrodzone złotymi medalami
ostatnio w Katowicach 1928 r.

Centrala Pianin

Bydgoszcz,

Pomorska 10. Tel. 17-88

Przedstawiciele w wszystkich większych
miastach.

Czytajcie
Przeгляд Pomorski

Podaje Szanownym Obywatelom miasta
Chelmży i okolicy do łaskawej wlad-
mości, że

uruchomiłem

warsztat tokarski

Wykonuję zamówienia wyrobu z drzewa
wszelkiego rodzaju. — Proszę o łaskawę
poparcie, kreślę się

Karol Jerzyna, tokarz

Chelmża, Mickiewicza 29.

**Browar Kuntersztyn
Tow. Akc. Grudziądz**

Filja Chelmża

Toruńska 38.

Poleca znane piwo pełne Karamel dla
chorych, rekonwalescentów małodkrwistych
i karmiących matek.

Piwo Eksportowe, oraz pełne, jasne
rodz. Pilzneńskiego.

Porter — — Grodzkie

Książkibiurowe

(handlowe) poleca

Skład papieru

Druk. Przem.

Drukarnia Przemysłowa

Rynek Bednarski 1 **Chelmża** nar. Hallera

Telefon 72

Wykonuje

dla Urzędów, Banków, Handlu i Przemysłu
Kupiectwa, Rzemiosła, Towarzystw, Zwią-
ków oraz zapotrzebowania familijne, także
na rocznice jakoteż inne uroczystości

DRUKI

jak formularze, cyrkularze, cenniki, statuty,
afisze, ulotki, plakaty, wizytówki, zaproszenia,
koperty, rachunki, polecenia i t. p.

B. DZIEGIELEWSKI

Telefon nr. 3. — **CHELMŻA** — Toruńska 6.

Skład kolonialny i delikatesów

WINO KRAJOWE i ZAGRANICZNE

RESTAURACJA

— **OBSZERNY i WYGODNY ZAJAZD** —

Tel 13-97
Bydgoszcz

Złatwia fachowo
ogłoszenia do wszelkich
pism
w kraju i zagranicą
po cenach oryginalnych
Specjalność:

Wielkie kampanje reklamowe

IRO Instytut dla reklam i ogłoszeń
Bydgoszcz, Hermana Frankiego 3. Tel. 13 93
Własny dział tłumaczeń.

Zamawiajcie „Przeгляд Pomorski“

albowiem od 1. grudnia br. rozpocznie on wychodzić jako pismo codzienne. Abonament miesięczny z dostarczeniem w dom wynosi zaledwie 2,46 zł. Na łamach „Przeгляdu Pomorskiego“ będą omawiane bezstronnie wszystkie wiadomości z kraju i zagranicy oraz każda dziedzina naszego życia społeczno-publicznego. Kto pragnie być bezstronnie informowany o tem, co się dzieje na szerokim świecie, ten niechaj nie zwleka z zamówieniem sobie „Przeгляdu Pomorskiego“ w naszej administracji (Chełmża, Rynek Bednarski 1) lub w każdym urzędzie pocztowym. Trzeci numer wyjdzie 24 bm.

— **Wiec Zjednoczenia Zaw. Polskiego** odbył się w 16 bm. wieczorem przy licznych udziałach członków w sali Willi Nowej, na którym wygłosił referat agitacyjny o wyborach do Kasy Chorych poseł Malinowki z Torunia.

— **Z zebrania Tow. Kupców Samodzielnych.** 9 bm. odbyło się nadzwyczajne zebranie wspomnianej organizacji w Hotelu Pomorskim pod przewodnictwem prezesa p. Czerwińskiego. Po odczytaniu porządku obrad, sekretarz p. J. Robaczewski przedstawił sprawozdanie z ostatniego zebrania. Następnie prezes p. Czerwiński referował sprawę wyborów do Kasy Chorych, podając dwóch kandydatów a m.: p. Radomskiego i p. r. M. Nowickiego, na co zebrani wyrazili swą zgodę. Potem podano do wiadomości rozporządzenie dotyczące uczęszczania obowiązkowego ucznia do szkoły dokształcającej.

O sprawach podatkowych referował delegat z centrali p. dr. Tkocz z Grudziądza. Referent udzielał wyjaśnień w wielu sprawach oraz wskazywał na nowe rozporządzenia podatkowe, które mają unormować działalność komisji szacunkowych i urzędów skarbowych. W dyskusji żalono się szczególnie na niesprawiedliwy wymiar podatków i właśnie w tej kwestji uchwalono odpowiednią rozsolucję.

Na delegatów do Izby Przemysłowo-Handlowej w Grudziądzu wybrano pp.: prezesa Czerwińskiego, wicepr. Radomskiego i Siudzińskiego. Postanowiono po zatem utworzyć przy Tow. sekcję kupców kolonjalnych.

— **Z karty żałobnej.** W ub. niedzielę zmarł po dłuższej chorobie śp. Michał Ciemiński, obywatel m. Chełmży. Niech Mu ziemia lekka będzie.

— **Kino „Polonia“** wyświetlać będzie dwa obrazy bardzo aktualne. Pierwszy dla sympatyków obraz salonowy pt.: „Mężczyźni, którym żenić się nie wolno“ i drugi wielki szlagier pt.: „Obrońca Zachodu“.

— **Zasiłek dla rencistów z ubezpieczenia inwalidzkiego.** Z okazji obchodu 10-tej rocznicy odzyskania niepodległości państwo-

wej uchwalił Zarząd Ubezpieczalni Krajowej w Poznaniu w dniu 23 października b. r. dla rentistów w ubezpieczeniu inwalidzkiem, otrzymujących renty z Ubezpieczalni Krajowej **jednorazową zapomogę w wysokości jednomiesięcznej renty.** Zapomogę tę wypłacać będą za osobnym kwitem urzędy pocztowe w dniu 1. grudnia br., tym rentobiorcom, którzy mają prawo do bieżącej renty za grudzień r. b. W tem celu wszyscy rentobiorcy, którzy mają prawo do bieżącej renty z ubezpieczenia inwalidzkiego (od Ubezpieczalni Krajowej) winni przedłożyć w dniu 1. grudnia b. r. urzędnikowi pocztowemu dwa kwity i to jeden na rentę bieżącą za grudzień b. r. a drugi w tej samej wysokości na jednorazową zapomogę.

Powyzsza uchwała Zarządu Ubezpieczalni Krajowej nie dotyczy tych, którzy pobierają za pośrednictwem Ubezpieczalni Krajowej na rachunek Skarbu państwa, renty z ubezpieczenia górniczego i zasiłki dla reemigrantów, na zasadzie ustawy z dnia 23 lipca 1926 r.

— **Koniec strzelania w Bractwie Kurkowym.** Na ostatniem zebraniu, które się odbyło pod przewodnictwem prezesa p. burmistrza Kurzetkowskiego w Hotelu Pomorskim były omawiane sprawy dotyczące zakończenia sezonu strzeleckiego w b. r. Po przeprowadzeniu dyskusji, postanowiono urządzić w niedzielę i poniedziałek (18 i 19 bm.) tzw. strzelanie żniwne. Następnie wiceprezes i rycerz p. Komowski wręczył prezesowi p. burmistrzowi Kurzetkowskiemu za jego zasługi położone dla Bractwa Kurkowego bardzo ładny order, poczem wręczono również orderu kilku członkom za dobre strzelanie. Po wręczeniu orderu p. radcy Łukomskiemu za zasługi, kilku członków podniosło zasługi położone przy budowie strzelnicy przez p. radcę Orłowskiego.

Strzelanie o bogate premje rozpocznie się w niedzielę od godziny 12-tej w południe do wieczora i w poniedziałek od godz. 8 mej rano do wieczora. Udział zawodników spodziewany jest nadzwyczaj liczny.

— **Składamy ofiary na Dom Policyjny.** Stowarzyszenie Policyjnego Domu Zdrowia urządzi w dniach od 19 do 25 bm. „Tydzień Policyjnego Domu Zdrowia“, w którym szerokie rzesze urzędników policyjnych mają oparcie, gdy gruźlica, ten najgroźniejszy wróg ludzkości, ich szeregi pułoszy. W dniach tych będą urządzane różne imprezy, więc też apelujemy do społeczeństwa miejscowego i okolicznego, aby nie szczędziły ofiar na tak pożyteczny cel. Wszystkie ofiary w postaci fantów, czy też w innej — należy składać w Posterankach Policji Państwowej.

— **Święto Kat. Młodzieży Polskiej.** W niedzielę 18 bm. Katolickie Stowarzyszenie Młodzieży Polskiej w Chełmży obchodzić będzie święto Młodzieży, do którego przygotowuje się przez 3-dniowe rekolekcje, wspólną spowiedź i komunię św. O godz. 7,30 na sali Willa Nowa uroczysta wieczornica, a o 4-tej generalna próba. Gotów!

— **Zwiedzenie cukrowni w Chełmży przez kupiectwo pomorskie.** W niedzielę, 18 bm. przybywa do Chełmży kilka organizacji kupiectwa z sąsiednich miast, celem zwiedzenia największej cukrowni w Polsce tj. chełmżyńskiej.

— **Uwaga rezerwiści!** Zwracamy uwagę na obwieszczenie Miejskiego Urzędu Policyjnego, które podaje daty zebrań kontrolnych rezerwistów w bieżącym roku. Wszyscy rezerwiści niechaj pamiętają o obowiązku obywatelskim, gdyż za opieszałość będą surowo karani.

— **Przepisy sanitarne należy przestrzegać.** Wojewoda pomorski p. Lamot otrzymał okólnik dotyczący nowych zarządzeń sanitarnych. W myśl wspomnianego okólnika wszystkie sklepy sprzedające artykuły spożywcze winny być wymalowane farbą olejną, płyty stołów zaś muszą być z marmuru, szkła lub twardego drzewa. Sklepy spożywcze nie mogą łączyć się z mieszkaniami prywatnymi. Sklepy należy zaopatrzyć w spluwaczki oraz umywalnie możliwie z bieżącą wodą, ręcznikiem i mydłem. Wreszcie sprzedawane artykuły spożywcze muszą być owijane tylko w czysty papier.

— **O prohibicję w pow. inowrocławskim.** Wydział powiatowy powiatu inowrocławskiego, na mocy powziętej uchwały, zarządził plebiscyt w sprawie całkowitego zakazu sprzedaży napojów alkoholowych w całym powiecie i polecił wszystkim zarządom gminnym przeprowadzenie głosowania w czasie do dnia 31 grudnia br.

— **Niebezpieczni filuci na Pomorzu.** Z Grudziądza piszą nam, że w okolicach tamtejszych, oraz miast sąsiednich jak Chojnice, Sępólno, Tczew, pokazali się jacyś dwaj sprytni oszuści, którzy w różnych miastach przedstawiają się jako ajenci, a nawet dyrektorzy fikcyjnych firm i wyludzają zaliczki na rowery, wirówki i inne narzędzia i maszyny rolnicze, które później mają dostarczyć, a których nigdy nie dostarczają.

Następnie przedstawiają się jako dyrektorzy nieistniejących fikcyjnych firm, np. jakiś „Rolux“ Poznań, werbują zastępców tych firm, od których biorą z góry kaucję 50—100 złotych. Filuci ci wyeksploatowali już teren pomorski i — jak nam piszą z Grudziądza — zamierzają obecnie, jak wykazują pewne oznaki, przenieść się do Małopolski, wobec czego trzeba przed nimi przestrzec publiczność, a zwrócić uwagę władz.

Wiadomości Kościelne.

niedziela 11. XI.

O godz. 6 rano — I msza św.
O godz. 6¹/₂ „ — II „ „ z kazaniem
O godz. 8 „ — III „ „ „
O godz. 9 „ — IV „ „ gimnazjalna
O godz. 3/4 10 „ — V „ „ szkolna
O godz. 1/2 11 „ — suma z kazaniem
O godz. 3 popoł. nieszpory.

Karta zamówień.

Niniejszem zamawiam

„Przeгляд Pomorski“
(Dziennik Chełmżyński)

z dostarczeniem w dom przez listowego na

Miesiąc _____ zł. 2.10 + 36 = 2.46

Kwartał _____ zł. 6.30 + 1.08 = 7.38

_____, dnia _____ 192... r.

Nazwisko i imię _____

Adres _____ poczta _____

ulica _____

Powyzszą kwotę odebrałem, co niniejszem poświadczam

_____, dnia _____ 192... r.

Urząd pocztowy — listowy.

Listonosze
i wszystkie poczty

przyjmują już przedpłatę na miesiąc

grudzień

Prosimy pospieszyć się z zaabonowaniem

„Przeгляdu Pomorskiego“,
ażebym z początkiem miesiąca grudnia nie nastąpiła przerwa w dostawie.

Sala Rezerwy Kupieckiej
Jagiellońska 25. w Bydgoszczy Telefon 1916

Codziennie

Wieczory atrakcji

taneczno komicz. pierwszorzędných Warszawskich sił artystycznych, doborowa dostosowana orkiestra. Dancing.
Początek koncertu o godzinie 6. Program o godzinie 8.

„MAGAZYN MÓD“

właściciel
Chełmża **FRANCISZEK NOWAK** Toruńska 1.

Długoletni krojezy pierwszorzędných firm zagranicznych, ostatnio w Gdańsku i Warszawie poleca swe:

wykwintne krawiectwo
damskie i męskie

oraz specjalny oddział szycia na miarę
f u t e r.

Wielki wybór materiałów z pierwszych fabryk bielskich i tomaszowskich

WYBOROWE MATERJAŁY NA
fraki i smogingi.

Wykonanie pod gwarancją od najskromniejszych do najwykwintniejszych.

Dogodne warunki spłaty

Caly rok zatrudniam kuśnierza

Obsługa nawskroś fachowa i kupiecka

BRACIA PIGERT T. Z
O. P.**Toruń**

Tel. 15 - 32

Chełmża

Tel. 14

Fabryka Papy - Carbolineum - Rur Cementowych
Najstarsza Fabryka na Pomorzu

Najkorzystniejsze źródło zakupu wszystkich
Materiałów dachowych - budowlanych
Piece kaflowe - Płyty terakotowe,
Materiały szamotowe.

Węgiel górnośląski**Drzewo opałowe****Baterje anodowe**
„Electra“

niedoścignione pod względem
jakości i ceny

100 volt zł. 19

60 „ „ 12

Wyłączne i upoważnione miejsce
sprzedaży na Chełmżę.

Aleksander Wiecki

skład maszyn i warsztat
ślusarsko-mechaniczny.

Chełmża, Kościelna 12.

Gdańskie zakłady elementów
Henryk Maske 7200.

Każdy oszczędny dom kupuje swe:

Towary kolonialne
Delikatesy

Wina**Spirytualja**

w firmie

I. A. LAUBE

właściciel

Juljan BobaczewskiRynek 14. **CHELMŻA** Tel. 127.

Najtańszy, — najlepszy, — naj —
większy wybór i najdogodniejsze
źródło zakupu.

Przy zakupach
powołujcie się na
„Przeгляд Pomorski“

Paczki dostarczam franco w domu.

Wyszynk, restauracja.

MEBLE

Na dogodnych warunkach polecam:
Kompletne pokoje męskie,
kluby, jadalnie, sypialnie,
kuchnie jako też pojedyn-
cze meble szafy, stoły,
łóżka, krzesła, kanapy, fo-
tele, biurka, lustra i inne
przedmioty.

Michał Piechowiak

Bydgoszcz

Centrala Mebli

ul. Długa 8.

Tel. 16-51.

Wiązarki**do chrztu**

stałe na składzie.

Skład papieru
Druk. Przem.

Pokoju

umeblowanego, ewtl.
z całym utrzymaniem
poszukuje się.

Zgłosz. w „Drukarni
Przemysłowej“.

Najkorzystniejsze źródło zakupu
bławatów, konfekcji męskiej - damskiej - dziecięcej

wszelkich towarów galanteryjnych i bielizny, artykułów męskich,

PARASOLE DYWANY CHODNIKI - LINOLEUM CERATA FIRANY KOŁDRY WATOWANE

w wielkim wyborze. **Zasada:** Najlepsze towary — po najniższych cenach.

W. Siudziński, Chełmża Rynek nr. 2. -- Tel. 196.